

Китоби Дониёл — Рақами шаш

Еҳуёқим

Jeff Pippenger

2023-12-01

Китобҳои Дониёл ва Ваҳй як китобанд, ба ҳамон маъное ки Китоби Муқаддас як китоб аст ва аз Аҳди Қадим ва Аҳди Ҷадид иборат мебошад.

«Таърихи ҳаёт, марг ва эҳёи Исо, ҳамчун таърихи Писари Худо, бидуни шаҳодате ки дар Аҳди Қадим мавҷуд аст, наметавонад ба таври комил исбот гардад. Масеҳ дар Аҳди Қадим ҳамон қадар равшан ошкор мешавад, ки дар Аҳди Ҷадид. Яке дар бораи Наҷотдиҳандае, ки бояд биёяд, шаҳодат медиҳад, ва дигаре дар бораи Наҷотдиҳандае шаҳодат медиҳад, ки мувофиқи он чи анбиё пешгӯӣ карда буданд, омадааст. Барои он ки нақшаи наҷот ба дурустӣ дарк карда шавад, Навиштаҳои Аҳди Қадим бояд ба таври амиқ фаҳмида шаванд. Маҳз нури ҷалолёфтае, ки аз гузаштаи нубувватӣ метобад, ҳаёти Масеҳ ва таълимоти Аҳди Ҷадидро бо равшанӣ ва зебӣ ошкор месозад. Муъҷизаҳои Исо далели илоҳияти Ӯ мебошанд; вале пурқувваттарин далелҳо бар он ки Ӯ Наҷотдиҳандаи ҷаҳон аст, дар пешгӯиҳои Аҳди Қадим, ҳангоми муқоиса бо таърихи Аҳди Ҷадид, пайдо мешаванд. Исо ба яҳудиён гуфт: “Навиштаҳоро бичӯед; зеро шумо гумон мекунад, ки дар онҳо ҳаёти ҷовидонӣ доред, ва онҳо ҳамонҳоянд, ки бар Ман шаҳодат медиҳанд”. Дар он вақт, ғайр аз Навиштаҳои Аҳди Қадим, ҳеҷ навиштаи дигаре вуҷуд надошт; бинобар ин, амри Наҷотдиҳанда равшан аст». Spirit of Prophecy, volume 3, 211.

Қавитарин далели он ки Масеҳ кист ва чист, он аст, ки пешгӯиҳои Аҳди Қадим бо иҷрошавии он пешгӯиҳо дар таърихи Аҳди Ҷадид муқоиса карда мешаванд. Ҳамин тавр низ дар бораи робитаи китобҳои Дониёл ва Ваҳй.

«Дар Ваҳй ҳамаи китобҳои Китоби Муқаддас ба ҳам меоянд ва анҷом меёбанд. Ин ҷо такмили китоби Дониёл аст. Яке пешгӯист; дигаре ваҳй аст». Аъмоли ҳаввориён, 585.

Калимаи «complement» маънои ба камол расониданро дорад. Ба амал омадани пешгӯиҳои Аҳди Қадим «қавитарин» «далел»-и «илоҳияти» Масеҳ буд. Қавитарин шаҳодат ба илоҳияти пешгӯиҳои китоби Дониёл, ба амал омадани он пешгӯиҳоест, ки дар китоби Ваҳй тасвир ёфтаанд. Пешгӯиҳои Дониёл дар китоби Ваҳй идома меёбанд, ва онҳо дар айёми охир, ҳангоме ки Ваҳйи Исои Масеҳ кушода мешавад, ба камол расонда мешаванд.

«Ваҳй китобест мӯҳршуда, аммо ҳамзамон китобест кушода. Он рӯйдодҳои аҷибро сабт мекунад, ки бояд дар рӯзҳои охири таърихи ин ҷаҳон ба амал оянд. Таълимоти ин китоб муайян аст, на рамзомез ва нофаҳмо. Дар он ҳамон силсилаи нубуввате идома дода мешавад, ки дар Дониёл омадааст. Баъзе нубувватҳоро Худо тақрор намудааст ва ба ин васила нишон додааст, ки ба онҳо бояд аҳаммият дода шавад. Худованд чизҳои, ки аҳаммияти бузург надоранд, тақрор намекунад». Manuscript Releases, volume 9, 8.

Дар соли сеюми подшоҳии Ехӯёким, подшоҳи Яхудо, Набукаднесар, подшоҳи Бобил, ба Ерусалим омад ва онро муҳосира кард. Дониёл 1:1.

Ояти аввали китоби Дониёл, агар ба таври дуруст баррасӣ шавад, дорои фаровонии маълумоти нубувватист. Мо баррасии худро аз Ехӯёким оғоз хоҳем кард.

Ехӯёким нахустини се подшоҳи охири Яхудо буд. Аз ин рӯ, ӯ паёми фариштаи аввалро ифода мекунад. Писари ӯ Ехӯёкин, ки ҳамчунин бо номи Еконё ё Конё маъруф буд, паёми фариштаи дуюмро ифода мекард. Пас аз Ехӯёкин Сидқие омад, ки охири он се подшоҳи ниҳии Яхудо буд. Сидқие паёми фариштаи сеюмро ифода мекунад. Якчанд шохидони нубувватӣ вучуд доранд, ки тасдиқ менамоянд, ки Ехӯёким рамзи паёми фариштаи аввал аст. Фаҳмидани ин далелҳо муҳим аст, зеро ин муайян месозад, ки ояти аввали боби якуми Дониёл паёми фариштаи аввалро нишон медиҳад, ва ҳамин ҳақиқат таъҷибовар аст, ки имкон медиҳад боби аввал ҳамчун паёми фариштаи аввали Ваҳйи чордаҳ фаҳмида шавад. Мо аз Дуюми Таворих оғоз хоҳем кард.

Ва онҳоро, ки аз шамшер раҳо ёфта буданд, ба Бобил асир бурд; ва онҳо ба вай ва ба писаронаш то замони салтанати подшоҳии Форс ғулом буданд, то ки каломи Худованд ба воситаи даҳони Ирмие ба амал ояд, то он даме ки замин шанбеҳои худро бархурдор шуд; зеро тамоми айёме ки вай хароб хобида буд, шанbero нигоҳ медошт, то ҳафтад сол пур шавад. 2 Вақоенома 36:20, 21.

Асират дар Бобил ба муддати ҳафтад сол барои он буд, ки замин шанбеҳоро, ки мувофиқи Левизодагон бисту панҷ иҷро нашуда буданд, баҳраёб гардад. Ҳафтад соли шанбеҳо баробари чорсаду навад сол аст, ки Исроили қадим дастури Левизодагон бисту панҷро нодида гирифта буд. Чорсаду навад соли исён пеш аз ҳафтад соли асират омада буд. Дар анҷоми он чорсаду навад сол, се подшоҳ аз ҷониби Набукаднесар ба итоат дароварда мешуданд.

Дар охири ҳафтад соли асирӣ, Худованд Курушо бархезонд, ки ӯ нахустини он се подшоҳ буд, ки фармон медоданд, то Исроил битавонад баргашта Ерусалимро аз нав бино кунад. Артаксеркс саввумини он се подшоҳ буд, ва ӯ саввумин фармонро дар соли 457 пеш аз милод содир кард. Фармони саввум оғози ду ҳазору сесад соли боби ҳаштуми китоби Дониёл, ояти чордахум, гардид. Дар соли 1798, поёни нахустини ҳашм ба анҷом расид, китоби Дониёл кушода шуд ва нахустини он се фаришта омад. Фариштаи саввум 22 октябри соли 1844 омад.

Се подшоҳи охири Яхудо ҳамагӣ бо Набукаднесар рӯ ба рӯ шуданд, ва бо асирии Ехӯёким, ҳафтад сол оғоз ёфт. Он то вақти нобуд шудани Бобил идома кард, ва сарлашкар (Куруш), ки Бобилро нобуд карда буд ва андаке пас аз он подшоҳ гардид, аввали се фармонро содир намуд. Фармони сеюм пешгӯии шому сахархоро оғоз кард, ки бо омадани фариштаи сеюм аз се фаришта ба анҷом расид. Масеҳ ҳамеша анҷомро бо ибтидо ҳамсон месозад.

Оғози ҳафтод сол бо ҳамлаи нахустини Набукаднесар бар зидди Ерусалим рӯй дод. Поёни ҳафтод сол бо нобудии Бобил муайян гардид. Нобудии ниҳой ва комили Ерусалим бар сари саввумини се подшоҳе омад, ки ҳамаи онҳо аз ҷониби Набукаднесар мавриди ҳамла қарор гирифта буданд. Нобудии Ерусалим тадриҷӣ буд. Се подшоҳи охирин як рамзи нубуввати ро намояндагӣ мекунад, ба ин маъно ки ҳамаи онҳо аз ҷониби Набукаднесар мавриди ҳамла қарор гирифта буданд. Онҳо намунаи се фармоне буданд, ки ҳама як рамз буданд, чунон ки се фаришта дар поёни ду ҳазору сесад рӯз низ чунин буданд.

«Дар боби ҳафтуми китоби Эзо фармон ёфт мешавад. Оятҳои 12–26. Дар шакли мукаммали худ он аз ҷониби Артаксеркс, подшоҳи Форс, дар соли 457 то милод содир гардид. Аммо дар Эзо 6:14 гуфта шудааст, ки хонаи Худованд дар Ерусалим “мувофиқи амри [‘фармон,’ дар ҳошия] Куруш, ва Дориюш, ва Артаксеркс, подшоҳи Форс” бино карда шуд. Ин се подшоҳ, бо оғоз намудан, бозтасдиқ кардан ва ба анҷом расондани фармон, онро ба он камоле расониданд, ки мувофиқи нубувват барои нишон додани оғози 2300 сол зарур буд. Бо қабул кардани соли 457 то милод, замоне ки фармон такмил ёфт, ҳамчун санаи амр, маълум гардид, ки ҳар як ҷузъиёти нубувват дар бораи ҳафтод ҳафта иҷро шудааст». «Муборизаи Бузург», 326.

Хохар Уайт нишон медиҳад, ки се фармон барои камали пешгӯӣ зарур буданд. Ў муносибати онҳоро бо якдигар муайян мекунад ва бо ин амал хусусиятҳои дастурии калимаи ибронии «ҳақиқат»-ро мушаххас месозад. Ў мегӯяд, ки фармони аввал оғоз кард, фармони дуюм тасдиқи дубора намуд, ва фармони сеюм «ҳар як ҷузъиёти пешгӯиро дар бораи ҳафтод ҳафта» ба анҷом расонд. Калимаи ибронии «ҳақиқат» аз ҳамоиши ҳарфи аввал, сенздаҳум ва охирини алифбои ибронӣ сохта мешавад. Фармони аввал оғоз кард, фармони дуюм тасдиқи дубора намуд, ва фармони охирин пешгӯиро ба анҷом расонд. Се фармон имзои Алфа ва Омегаро дар бар доранд, ва онҳо дар анҷоми пешгӯии ҳафтодсолаи асорат дар Бобил ба иҷро расиданд, ҳарчанд ки фармони сеюм ҳале баъд аз ба поён расидани он ҳафтод сол фаро расид. Се фармон тадриҷӣ буданд, ва ҳарчанд онҳо се фармон буданд, ҳамоно як рамзи пешгӯёна буданд.

Фариштаи якум дар соли 1798 омад, фариштаи дуюм дар баҳори соли 1844 омад, ва фариштаи сеюм 22 октябри соли 1844 омад. Он се фаришта як рамзи нубуввати мебошанд, ки Инҷили абадии Ваҳӣ, боби чордахумро намояндагӣ мекунад.

«Паёмҳои якум ва дуюм дар солҳои 1843 ва 1844 дода шуданд, ва мо ҳоло зерӣ эълони паёми сеюм қарор дорем; вале ҳар се паём ҳанӯз ҳам бояд мавъиза карда шаванд. Ҳоло низ, мисли ҳар вақти пеш, зарур аст, ки онҳо ба онҳое, ки дар ҷустуҷӯи ҳақиқатанд, такрор карда шаванд. Бо қалам ва овоз мо бояд ин эълонро танинандоз созем, тартиби онҳоро ва татбиқи нубувватҳоро, ки моро ба паёми фариштаи сеюм мерасонанд, нишон диҳем. Паёми сеюм бе якум ва дуюм вучуд дошта наметавонад. Мо бояд ин паёмҳоро ба ҷаҳон ба воситаи нашрияҳо ва мавъизаҳо бирасонем ва дар хатти таърихи нубуввати он чиро, ки будааст ва он чиро, ки хоҳад буд, нишон диҳем». *Selected Messages, book 2, 104, 105.*

Се подшоҳи охирини Яҳудо як рамз буданд, зеро ҳамаи онҳо аз ҷониби подшоҳи Бобил ба дараҷаҳои гуногуни тобеият оварда шуданд. Се подшоҳи охирини Яҳудо, се фармон ва се ғаришта, ҳарчанд ба таври равшан се ҳастанд, ҳамчунин ҳамчун як рамзи нубуввати муаррифӣ шудаанд.

Се подшоҳи охирон қисми саҳнаи набавии оғози пешгӯии ҳафтод соли асирий мебошанд, ва аз ин рӯ онҳо ба он оғозе дохил мешаванд, ки анҷоми ҳафтод соли асириро тасвир мекунад. Асирий бо тобеъшавии тадриҷии се подшоҳ оғоз ёфт ва бо нобудии подшоҳӣ ва шаҳри пойтахти он ба анҷом расид. Анҷоми пешгӯӣ нобудии миллат ва пойтахти Бобилро нишон медиҳад, ки фаро расидани се фармони тадриҷиро аломатгузорӣ мекунад. Оғози пешгӯии ду ҳазору сесадсола бо се фармони тадриҷӣ аломатгузорӣ шудааст, ва он анҷоми пешгӯии ду ҳазору сесадсоларо тасвир мекунад, ки аз се паёми тадриҷӣ иборат аст.

Се ғаришта ва се паёми мутаносиби онҳо, ба воситаи се подшоҳ ва се фармони пайдарпайи онҳо пешакӣ намуна гардонида шуда буданд. Он се подшоҳе, ки ҳар яке се фармони мутаносиби худро эълон карданд, ба воситаи се подшоҳи пайдарпайе пешакӣ намуна гардонида шуда буданд, ки ҳар яке паёми худро дар бораи исён бар зидди Набукаднесар пешниҳод карда буданд. Се паёми исён, се фармонро пешакӣ намуна гардониданд, ки онҳо, дар навбати худ, се паёмро пешакӣ намуна гардониданд. Яке пешгӯии ҳафтод соларо оғоз мекунад, ки он, дар навбати худ, бо оғози пешгӯии ду ҳазору сесадсола ба поён мерасад, ва он бо омадани ғариштаи сеюм дар соли 1844 анҷом меёбад. Ҳафтод соле, ки замин мебоист аз шанбеи худ баҳра барад, аз 22 октябри соли 1844 ҷудо карда намешавад.

Еҳӯёқим фармони аввалини Курушро намояндагӣ мекунад ва ҳамчунин паёми ғариштаи аввалро дар Ваҳй, боби чордахум. Ғайр аз ин, се шохиди се подшоҳи охирини Яҳудо, се фармон ва се паёми ғариштагон, дар бораи рамзи Еҳӯёқим маълумоти дақиқ медиҳанд, зеро таърихи нубуввати он се ғаришта аз ҷониби илҳом бисёр бодикқат нишонгузорӣ шудааст. Ҳар се паём як зуҳури таърихӣ доранд ва баъд аз он низ як тақвияти таърихӣ.

Ғариштаи якум соли 1798 омад ва 11 августи соли 1840, бо тасдиқи асли як рӯз баробари як сол аст, қувват ёфт.

«Дар соли 1840 иҷрои дигари ҳайратангези пешгӯӣ таваҷҷуҳи густурдаеро барангехт. Ду сол пеш аз он, Ҷосия Литч, яке аз воизони пешбари башоратдиҳандаи омадани дуҷум, тавзеҳе бар Ваҳй 9 нашр намуда, сукути Империяи Усмонию пешгӯӣ карда буд. Мувофиқи ҳисобҳои ӯ, ин қудрат мебоист... дар 11 августи соли 1840 сарнагун гардад, вақте ки метавон интизор дошт, ки қудрати Усмонӣ дар Қустантиния шикаста шавад. Ва ман бовар дорам, ки чунин ҳам хоҳад шуд.»

«Дар ҳамон вақте ки муайян шуда буд, Туркия ба воситаи сафирони худ ҳимояи қудратҳои муттаҳидаи Аврупо ро пазируфт ва ба ҳамин тариқ худро зери назорати миллатҳои масеҳӣ қарор дод. Ин воқеа пешгӯиро дақиқан ба иҷро расонд. Хангоме ки ин маълум гашт, анбӯҳи зиёде ба дурустии усулҳои тафсири пешгӯӣ, ки Миллер ва ҳамкоронаш қабул карда буданд, бовар ҳосил намуданд, ва ба ҳаракати адвентӣ тақони аҷиб дода шуд. Мардони донишманд ва соҳибмақом бо Миллер ҳамроҳ шуданд, ҳам

дар мавъиза кардан ва ҳам дар интишори андешаҳои ӯ, ва аз соли 1840 то 1844 ин кор бо суръат густариш ёфт». «Муборизаи Бузург», 334, 335.

Фариштаи аввал расида, ифтиҳои довариро дар соли 1798 эълон намуд, аммо ин паём бар асоси дурустии муайянкунии Уилям Миллер бино ёфта буд, ки як рӯз дар нубуввати Китоби Муқаддас намояндаи як сол мебошад. Ин усул «11-уми августи соли 1840» тасдиқ гардид, ва паёми аввал қувват ёфт. Бо нокомии пешгӯии бозгашти Масеҳ дар соли китоби 1843, ки то ба соли 1844 тӯл кашид, фариштаи дуюми боби чордахуми Ваҳй расид. Бо нокомии пешгӯӣ дар баҳори соли 1844, калосоҳои протестанти қоидаи Миллерро, ки як рӯз барои як сол аст, рад карданд ва духтарони Бобил гардиданд. Баъд аз он, ин паём дар тобистони соли 1844 қувват ёфт, вақте ки бо паёми Нидои Нисфи Шаб ҳамроҳ гардид. Бо иҷро шудани паёми Нидои Нисфи Шаб дар 22-юми октябри соли 1844, фариштаи сеюм бо паёми худ расид.

Аз сабаби нофармонии адвентизми лаодикийӣ дар соли 1863, ба қавми Худо воғузор карда шуд, ки таърихи саргардонии Исроили қадим дар биёбонро такрор намоянд. Тақвиятҳои паёми сеюм то 11 сентябри соли 2001 ба таъхир меафтод. Ҳар яке аз ин се паём дар таърих фаро мерасад ва баъд аз он қувватманд мегардад.

Ёҳеқим ва Куруш тақвиятҳои фариштаи аввалро намояндагӣ мекунанд, на омадани онро. Гарчанде ки Ёҳеқим нахустини се подшоҳи охири Яҳудо буд, ва гарчанде ки ӯ паёми фариштаи аввалро намояндагӣ мекунад, хусусиятҳои нубувватие, ки ӯ, инчунин Куруш, нишон медиҳанд, собит месозанд, ки ҳар дуи онҳо рамзҳои тақвиятҳои фариштаи аввал мебошанд, на рамзҳои омадани фариштаи аввал. Омадани паёми аввал дар таърихи Ёҳеқим Манашше буд, ки нахустини ҳафт подшоҳи охири Яҳудо буд.

Ҳафт подшоҳ пеш аз вайронии комил ва ниҳии Ерусалим омаданд. Он ҳафт подшоҳ таърихи тадриҷиро намояндагӣ мекунанд, чунон ки таърихи он чизе ки онҳо намунаи пешакӣ аз он буданд, аз соли 1798 то 1844 низ тадриҷӣ буд. Фариштаи аввал дар соли 1798 омад, ва фариштаи сеюм 22 октябри соли 1844 омад. Таърихи солҳои 1798 то 1844 таърихи фариштаҳои аввал ва дуюм аст. Таърихи фариштаи сеюм дар соли 1844 оғоз ёфт. Вақте ки хоҳар Уайт рамзшиносии ҳафт раъдро дар боби даҳуми Ваҳй муайян мекунад, ӯ мегӯяд, ки ҳафт раъд таърихи фариштаҳои аввал ва дуюмро намояндагӣ мекунанд, аммо на фариштаи сеюмро.

«Нуре махсусе, ки ба Юҳанно дода шуд ва дар ҳафт раъд баён гардида буд, тасвири рӯйдодҳое буд, ки тахти паёмҳои фариштаи якум ва дуюм ба вуқӯъ меомаданд». The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.

Таърихи ҳафт раъди боби даҳуми Ваҳй таърихи қувватҳои фариштаи аввалро аз 11 августи соли 1840 то ноумедии бузург дар 22 октябри соли 1844 таъкид мекунад, вале бо вучуди ин, тамоми таърихи фариштаи аввал ва дуюмро низ дар бар мегирад. Татбиқи умумии ҳафт раъд ин аст, ки он давраи аз соли 1798 то 22 октябри соли 1844-ро ифода мекунад. Таърихи зуҳури фариштаи аввал аз соли 1798 то ноумедии бузург таърихи фариштаи аввал ва дуюм аст, ва дар пешгӯӣ ҳамчун ҳафт раъд тасвир шудааст. Ҳафт раъд ҳамчунин ба воситаи ҳафт

подшоҳи охирини Яхудо тимсол шуда буданд. Се подшоҳи охирини онҳо на танҳо подшоҳони пайдарпайро муайян мекарданд, балки якҷоя онҳо як рамз мебошанд, ки аз аввал, миёна ва охир таркиб ёфтааст.

Дар таърихи се ғаришта, паёми аввал 11 августи соли 1840 қудратманд гардид, ва ҳам Еҳўёким ва ҳам Куруш намунаи рамзии он воқеа буданд.

Мо дар мақолаи навбатӣ муайян кардани ин ҳақиқатҳоро, ки аз ҳама муҳимтаранд, идома хоҳем дод.

«Поквичдони қатъӣ бояд аз ҷониби ҳар як донишомӯз гиромӣ дошта шавад. Ҳар як ақл бояд бо таваҷҷуҳи эҳтиромомез ба Каломи ошкоршудаи Худо рӯ оварад. Ба онҳое ки ба ин тарз ба Худо итоат мекунанд, нур ва файз дода хоҳад шуд. Онҳо аз шариати Ё чизҳои аҷоибро хоҳанд дид. Ҳақиқатҳои бузурге, ки аз рӯзи Панतिकост то имрӯз безътино монда ва ноаён будаанд, аз Каломи Худо дар покии аслии худ хоҳад дурахшид. Ба онҳое ки ҳақиқатан Худоро дӯст медоранд, Рӯҳи Муқаддас ҳақиқатҳоро ошкор хоҳад кард, ки аз зехн пажмурда шудаанд, ва ҳамчунин ҳақиқатҳоро ошкор хоҳад кард, ки қомилан нава мебошанд. Онҳое ки гӯшти Писари Худоро меҳӯранд ва хуни Ёро менӯшанд, аз китобҳои Дониёл ва Ваҳй ҳақиқате берун хоҳанд овард, ки аз ҷониби Рӯҳи Муқаддас илҳом ёфтааст. Онҳо қувваҳоро ба амал хоҳанд овард, ки онҳоро ғурӯ нишондан имконнопазир аст. Лабони кӯдакон кушода хоҳад шуд, то асрореро эълон кунанд, ки аз зехни одамон пинҳон монда буданд. Худованд чизҳои аблаҳонаи ин ҷаҳонро баргузидааст, то доноёнро расво созад, ва чизҳои заифи ҷаҳонро, то тавоноёнро расво созад.»

«Китоби Муқаддасро набояд ба мактабҳои мо овард, то он дар миёни беимонӣ фишурда ҷой дода шавад. Китоби Муқаддас бояд асос ва мазмуни таълим гардонда шавад. Дуруст аст, ки мо ҳоло аз Каломи Худои зинда бисёр бештар аз он чи дар гузашта медонистем, медонем, аммо ҳанӯз хеле бештаре ҳаст, ки бояд омӯхта шавад. Он бояд ҳамчун Каломи Худои зинда ба қор бурда шавад ва дар ҳар чиз аввалин, охирин ва бештарин шумурда гардад. Он гоҳ нашоунамои ҳақиқии рӯҳонӣ падида хоҳад омад. Донишҷӯён ҳислатҳои солими динӣ инкишоф хоҳанд дод, зеро онҳо гӯшти Писари Худоро меҳӯранд ва хуни Ёро менӯшанд. Аммо агар зерин назорат гирифта нашавад ва парвариш наёбад, саломатии ҷон таназзул мекунад. Дар маҷрои нур бимонед. Китоби Муқаддасро омӯzed. Онҳое ки ба Худо вафодорона хизмат мекунанд, баракат хоҳанд ёфт. Ё, ки намегузорад ҳеҷ қори содиқона бе подош монад, ҳар амали вафодорӣ ва ростқирдориро бо нишонаҳои махсуси муҳаббат ва ризомандии Худ ҷовидона хоҳад кард». Review and Herald, August 17, 1897.